

mennyiséget az Egyesült Államokba irányították. A müncheni Agfa-Werke nevű ismert fényképezőgépgyár egész termelésének 95 százaléka felett ugyancsak a megszálló hatóságok rendelkeznek.

Az angol-amerikai jóvátételi igények kielégítésének egyik legfonto-

sabb rejtett forrása az a Németországból Angliába és Amerikába irányuló áruexport, amelyet kényszer útján a megszálló hatóságok által önkényesen megállapított, rendkívül alacsony árak alapulvételével bonyolítanak le.

Melynikov Nikoláj

S Z E M L E

AMI NEM VOLT OROSZORSZÁG TÉRKÉPÉN

Több mint háromszáz ilyen város van...

Ezek a városok az új sztalini ötéves terv idején keletkeztek a homoksivatagokban, a még nemrég áthatolhatatlan őserdőkben, az Északi Sarkkör vidékén. Azokon a helyeken, ahol száz és ezer kilométereken azelőtt egyetlen lakóház sem volt, lüktet az élet, városok és üzemek mutatják az emberi élet alkotó munkáját. Az úttörő építők fabarakjai helyére új, kőből vagy fából épült házak kerülnek, kultúrpaloták emelkednek, kórházak és poliklinikák, iskolák, színházak, könyvtárak létesülnek. Az utcákon autóbuszok és villamosok bonyolítják le az egyre növekvő forgalmat. Az aszfalttal burkolt úttesteket díszfák és virágágyak szegélyezik. Este a villanyfény árjában úsznak a városok és községek. Valamennyi város szíve: az üzemek. ércbányák, szénbányák, gyárak és egyéb vállalatok.

MAGNITOGORSZK — Ritkaságszámban megy az a kultúremler, aki ne ismerné Magnitogorszkot, a fémipar városát. Ebben a városban van a legnagyobb fémipari kombinát. Ez a hatalmas üzem több nyersvasat és acélt termel egymagában, mint amennyi a cári Oroszország valamennyi üzemének össztermelése volt.

Emberemlékezett óta áll a fűvel és gazzal benőtt Magnitnája hegy, ősidők óta ostromolták ezt a hegyet, a viharos szelek s bár a kutatók és földrajztudósok többszáz év óta tudták, milyen kincseket rejt magában mégis csak a szovjethatalom idején — 1929 márciusában jelentek meg itt az építők első csoportjai.

A szeppe megélenkült. Az Ural folyó sivár partjain boszorkányos gyorsasággal épült fel a fémipar gigásza, a fémipari munkások városa: Magnitogorszk. Az évezredekben át békésen szunnyadozó Magnitája hegy megnyitotta méhét, hogy kincseit odaadja az embereknek. A távoli kuznyeckai szénmedencéből hosszú szerelvények érkeztek és 1932 február 1-én a kombinátból kikerült az első gyersvas. Magnitogorszk ekkor már hatalmas, a kultúra minden vívmányával ellátott korszerű város volt.

KOMSZOMOLSZK — A messzi Szibériában hömpölygő Amur folyó vidéke igen gazdag. Fényes jövő áll előtte. Hogy e vidék kincseit kiaknázhassák, a hatalmas Amur partjára, 1932-ben sokezer szibériai ifjú és leány érkezett. Akkor még áthatolhatatlan tajga terült el itt mindenfelé, amerre csak a szem ellátott. Az ifjú emberek elsősorban az őserdő az üzem zakatolása szétkergette az erdő vadjait, amelyek a lakótelep írtásához fogtak, hogy helyet csináljanak a felépítendő új városnak. És alig néhány hónap elmúltával már füstöltek a fűrésztelep kéményei és

az üzem zakatolása szétkergette az erdő vadjait, amelyek a lakótelep közelében tartózkodtak, sőt a lakóházak közé is bemerészkedtek. A szó szorosán vett értelmében a földből — barakokból és földkunyhókból — nőtt ki a gyönyörű város: az amurmenti Komszomolszk.

Habarovszkkal vasútvonal kötötte össze Komszomolszkot. Ezer meg ezer ifjú és leány sietett, s az építési anyag egyre özönlött a városba — és öt év elteltével a fűszerüzemen kívül már üzemben volt a fémipari gyár és számos más üzem is.

BALHAS — Ugyanazokban az években növekedett és gyarapodott egy másik város is, amely a szovjetemberek akaratából keletkezett az Éhségsteppe kellős közepén, a Balhas tó partján. 1928-ban jelentek meg itt első ízben a geológusok. A koudari vulkánikus hegyekben gazdag érclelőhelyekre bukkantak. Megkezdődött az üzem építése és Balhas városának építése a Bed-Pak-Dala sivatag szívében. Tevekaravánok hordták ide az építési anyagot. De a pusztaság, a sivatag mintha védekezett volna az ember ellen, kibírhatatlan hőségével, borzalmas homokfergetegével és pusztító járványokkal fogadta az úttörőket. A szovjetemberek azonban megbírkóztak ezekkel a nehézségekkel.

Ezidőszerint a városban 23 elemi és középiskola van, ezenkívül bányászati és kohászati főiskola működik. Hatalmas üzemi épületek mindenfelé. Hatemeletes lakóházak szegélyezik az aszfaltozott utcákat. A vilamos erőműközpont kéményeiből gomolyog a füst. Ez a villanytelep 60.000 kilowatt erősségű áramot szolgáltat, amely eljut a 150 kilométernyire fekvő Akcsa-Tau üzemébe is. Pedig pár évvel ezelőtt még csak a sivár homok és az elpusztult élőlények csontvázai voltak láthatók a sivatagban...

IGARKA — Nemcsak a napsütötte síkságokon és pusztákon épültek új városok, hanem a messzi északon is. Itt, a Sarkkörön túl az északi szélesség 67 fokánál, a hatalmas Jeniszei folyó alsó folyásánál 1800 kilométernyire a vasútvonaltól, egy kis lokótelepen, ahol 1928-ban, mindössze 43 lélek lakott, épült fel. Igarka az óceáni kikötő. Az olmos, szürke északi ég felé sűrű oszlopokban tör fel a füst a fűrészüzemekből és a kikötőben egymás mellett sorakoznak fel a hajók a világnak csaknem valamennyi tájáról. Ezek a hajók értékes faanyagért jönnek a messzi északi kikötőbe. Igarkában lüktet az élet, utcái egyre bővülnek és növekednek, a kikötőberendezés is tovább épül és korszerűsödik. Egyre nagyobb híre van a világban a távoli szibériai kikötőnek, amely az Európát Ázsiával összekötő tengeri út forgalmával párhuzamosan épül és növekszik.

Ezeket a városokat — már »felnőtt« városoknak lehet nevezni. De vannak olyan városok is, amelyek csak most születtek, vagy csak most vannak épülőben.

ANGREN — Még egy éve sincs annak, hogy Angren, a kis munkáslakótelep várossá fejlődött ki. Üzbekisztánban, az Angren folyó partjain a geológusok igen gazdag szénlelőhelyeket fedeztek fel. A gazdag szénrétegek a föld felszíne fölött vannak. A munkáslakótelep hatalmas fejlődésnek indult. Már épül egy nagy cementgyár, brikettgyár, köből épült lakóházak százai szinte gombamódra nőnek ki a földből, a vonatok hosszú szerelvényeken szállítják a szenet Üzbekisztán új »kazánházából«.

ABLAKETKA — Még Igarkánál is fiatalabb a jövődöbeli város: Ablaketka. Az Irtis felső folyásánál épül ott, ahol a folyó hatalmas hegy-szorosokon tör keresztül. Nagyszabású vízierejű áramfejlesztő telep épül itt, amely Kelet-Kazahsztán számára szolgáltatja majd az áramot.

A jövődöbeli város még csak most épül, de holnapi arculatának körvonalai már láthatók. A korszerű épületek között is kiemelkedik a kultúrpalota épülete. Világos termek minden kényelemmel, karosszékek, a villanylámpák lágy meleg fénye a pazar mennyezeten mind-mind arról beszél, milyen lesz az új város. Néhány év kell csak hozzá és Ablaketka semmiben sem marad el a többi modern város mögött.

És a távoli Csukótkán is új szovjet városok születnek. Ezen a területen emberemlékezet óta vándoroltak a távol Észak törzsei. Ezek azonban most már letelepedtek. Új kolhozlakótelepek alakultak, így például Gadlija, Baraborka, Tahtajama... És nem fér hozzá kétség, hogy ezek közül nem egyből lesz majd olyan város, amely mindenben hasonlítani fog idősebb testvéreire, a sztalini ötéves tervek dédelgetett kedvenceire.

(Új Szó, Budapest)

AZ ANGOL BÁNYÁSZOK

Körülbelül 700.000 bányász élete végéig sem felejthet el három olyan napot, amelyek döntő jelentőségűek nemcsak a bányászcsaládok életében, hanem az egész angol nemzet történelmében, Anglia bő széntermelése, az olcsón bányászható szén, a legfontosabb nyersanyag kivitele kiváltságos helyzetet biztosított évtizedeken keresztül Angliának. Az ipari forradalom hajtóereje az olcsó szén volt, amely még az amerikai és orosz ugrásszerű ipari fejlődés idején is kiváltságos helyzetet biztosított Angliának.

Anglia előnyös világkereskedelmi és világpolitikai helyzete azonban nem tükröződött vissza a bányászok és az egész bányásztársadalom élet-színvonalában. A bányászok Angliában mindig a legrosszabbul fizetett munkásrétegekhez tartoztak. A második világháború előestéjén a bányászok a 86-ik bérlistába tartoztak, ami emberhez nem méltó munkaviszonyokat és megélhetési körülményeket jelentett a munkásság azon részének, amely a legnagyobb veszélyek között, nehéz testi munkával lehetővé tette Anglia világhatalmi helyzetét. A két világháború közötti időben állandóan romlott a bányászok életszínvonala. A felelőtlen tőkés gazdálkodás következtében a széntermelés évről-évre csökkent. 1923-ban még 227 millió tonnát bá-

nyásztak, 1945-ben pedig csak 174 millió tonna szenet termeltek ki.

A szénbányák államosításáért harcolt az egész bányásztársadalom és a munkásmozgalom túlnyomó többsége. A sokáig reménytelennek látszó küzdelem döntő kihatású eredménye az 1945 évi parlament választások kimenetele volt. Eldőlt a vitás kérdés, hogy Anglia legelhanyagoltabb iparága a neo-konzervatívok elképzelésének kipróbálása legyen-e a magángazdálkodás és az állam társas viszonyának lehetőségéről, vagy pedig állami kezelésben igyekezzenek azt a tőkét előteremteni, amelynek befektetése nélkül még csak remény sem lehet korszerű széntermelésre. Anglia dolgozó tömegei félreérthetetlenül megválasztották a kérdést. Kormányra juttatták a munkáspártot és kinyilatkoztatták, hogy helyeslik a munkáspárt belpolitikai programját, amelynek legfontosabb pontja a szénbányák államosítása volt.

A munkáskormány székfoglalása után még másfél évig tartott az államosítás megvalósítása. A bányászok azonban tudták, hogy előbb-utóbb megszűnik a bányák magántulajdona és megszűnnek azok az akadályok, amelyek lehetetlenné tették a bányák korszerűsítését és a bányászok életszínvonalának emelését. 1947 január elseje, a bányák államosításának napja a második történelmi jelentőségű alkalom volt, amelyet az